

Työtehoseura ry

**VALVE-Valmennusta ja vertaisoppimista muuttuvassa toimintaympäristössä -hankkeen
24.5.2023**

Luontolähtöisten palveluiden laatu ja vaikuttavuus

Teemu Peuraniemi / Attendo Terapia Oy

Fysioterapeutti (Yamk)

AmO

Liikunta-ja matkailualan animateur

A group of penguins, likely King penguins, are walking on a sandy beach. They are in the foreground, and the background is a blurred view of the ocean and sky. The penguins are black and white, with distinctive white bands around their eyes and necks. They are walking in a line, with some looking back over their shoulders.

Luennon sisältö ja opetustavoitteet

- Luontolähtöisten palveluiden vaikuttavuustavoitteet
- Palveluiden vaikuttavuuden ja laadun arviointi
- Palvelun vaikuttavuudesta ja laadusta viestiminen

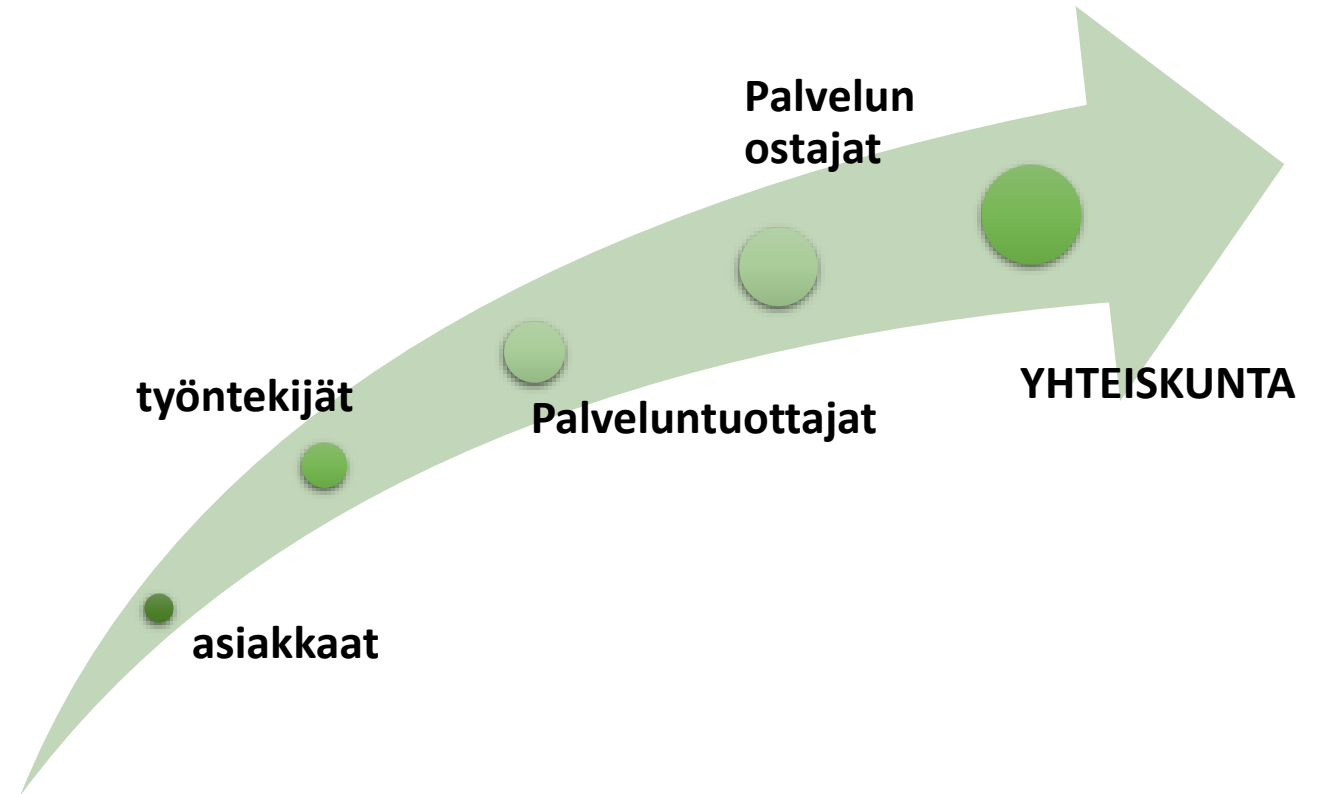
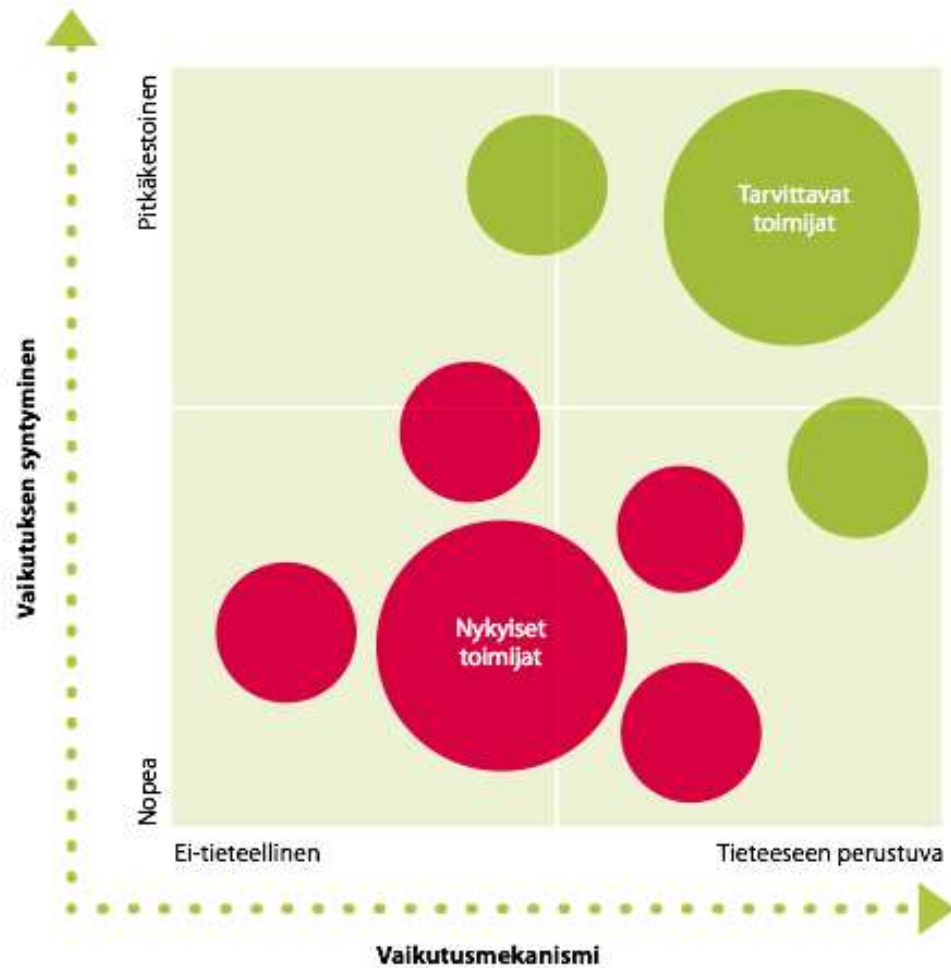
Vaikuttavuustavoitteet

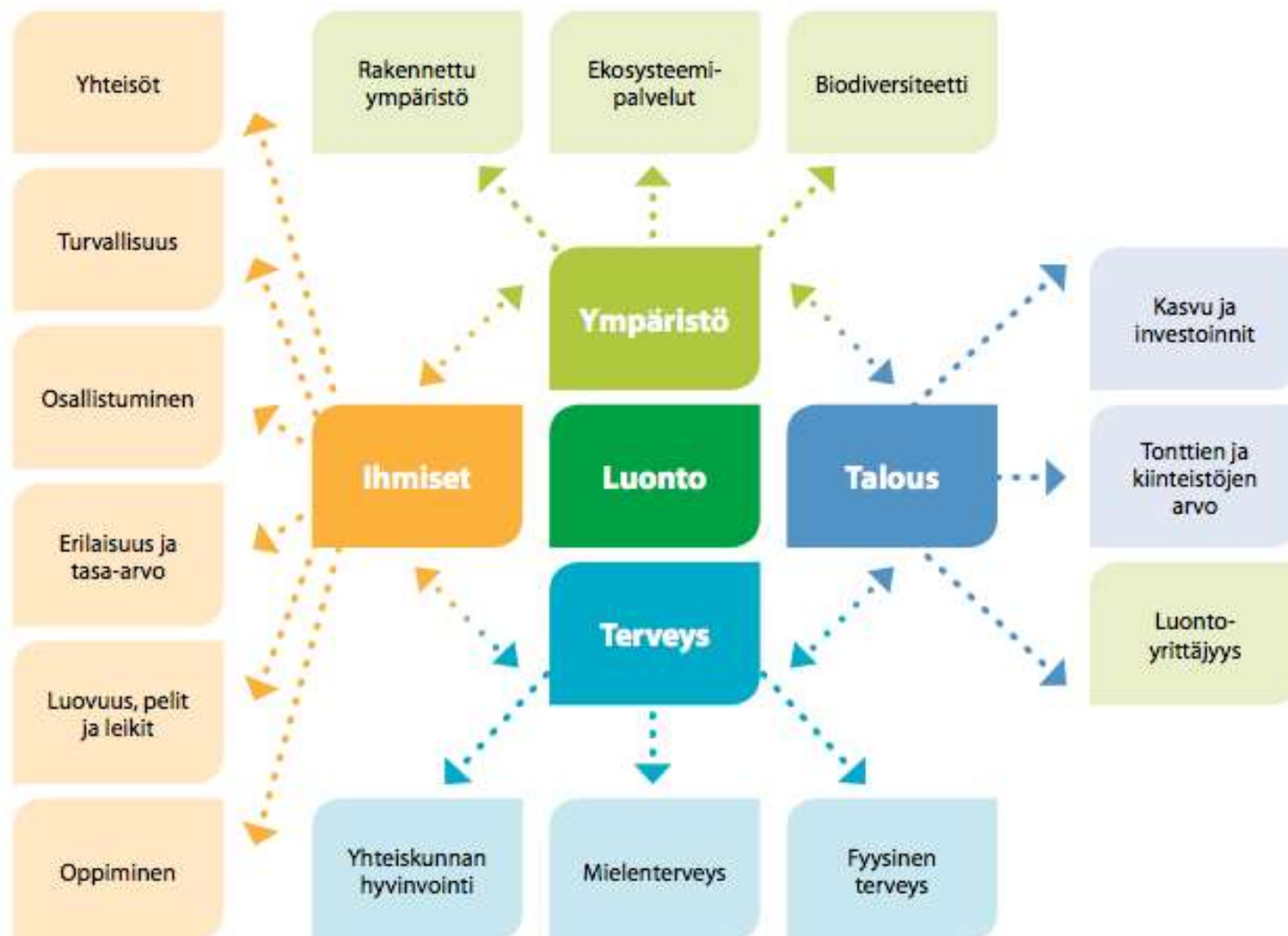
Luontoa hyödyntävien uusien palvelujen sijoittuminen yrityskenttään

Lähde: Luonnon hyödyntämisen uudet tavat, Taustaraportti.
Pöyry Management Consulting Oy 2012.

Luonnon vaikuttavuuden näkökulmat

Lähde: Pohjautuen Greenspace Scotland, Health Impact Assessment of Greenspace (2008).

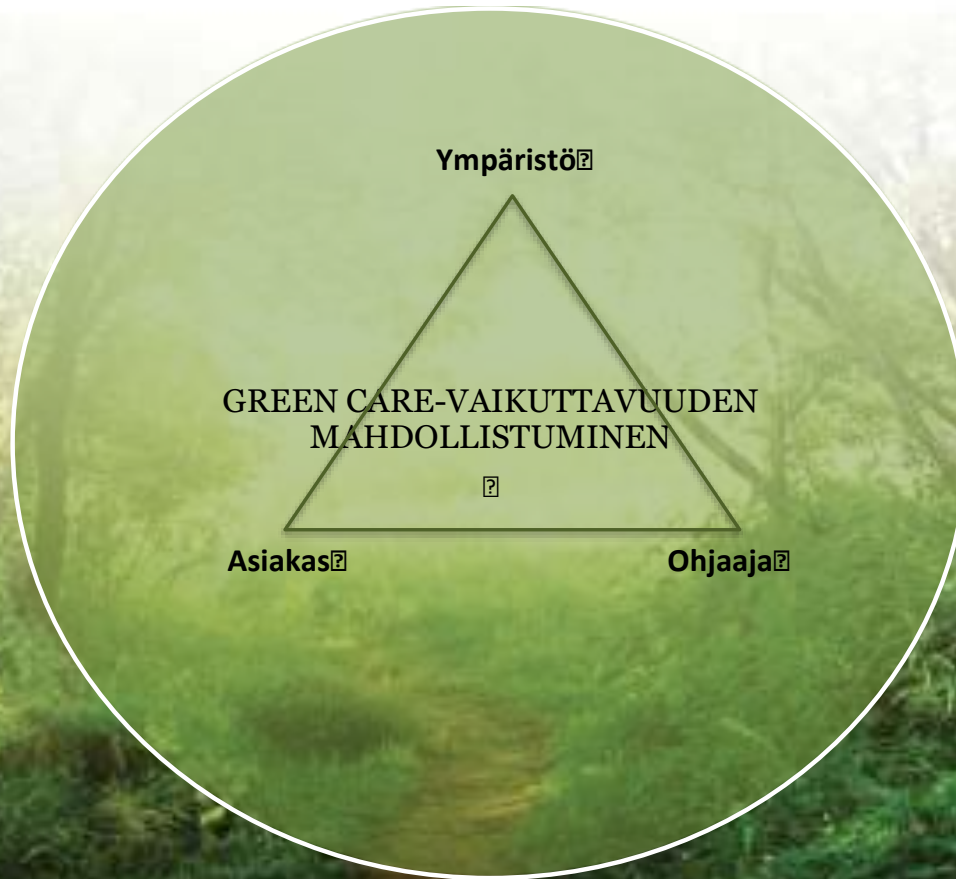
Tunnistettut haasteet green care- vaikuttavuustutkimustyössä

- Systemaattisia tutkimustuloksia ei ole vielä olemassa
- kykyä ilmentää menetelmien vaikuttavuutta laajalaisesti (kerrannaisvaikutukset)
- kuvata niiden sisällä tapahtuvia vaikuttavia elementtejä tarkemmin
- Uusi tutkimusala, joka vasta muotoutumassa useiden tieteenalojen välisessä risteyksessä
- Kommunikaatiota eri tieteenalojen välillä haastaa yhteisen käsitteistön puute ja tieteenalojen erilaiset perinteet tiedon muodostamiseen

"kysymyksessä kolmen jatkuvasti muuttuvan osajärjestelmän: asiakkaan, kuntoutuksen ohjaajan ja kuntoutusympäristön kohtaaminen" (Yliviikari et al. 2012)

Vihreä hyvinvointi Oy

Tavoitteellisuus / Luontoperustaisuus. Luontoa käytetään tietoisesti asiakkaan hyvinvointitavoitteiden edistämiseen, jolloin luontoympäristö (tai –elementit) on tärkeä osa palvelua. Ohjauksen tavoitteena on mahdollistaa luontoon kokemuksellinen yhteys, jolloin luonto ei ole pelkästään taustaympäristö tai tekemisen kohde.

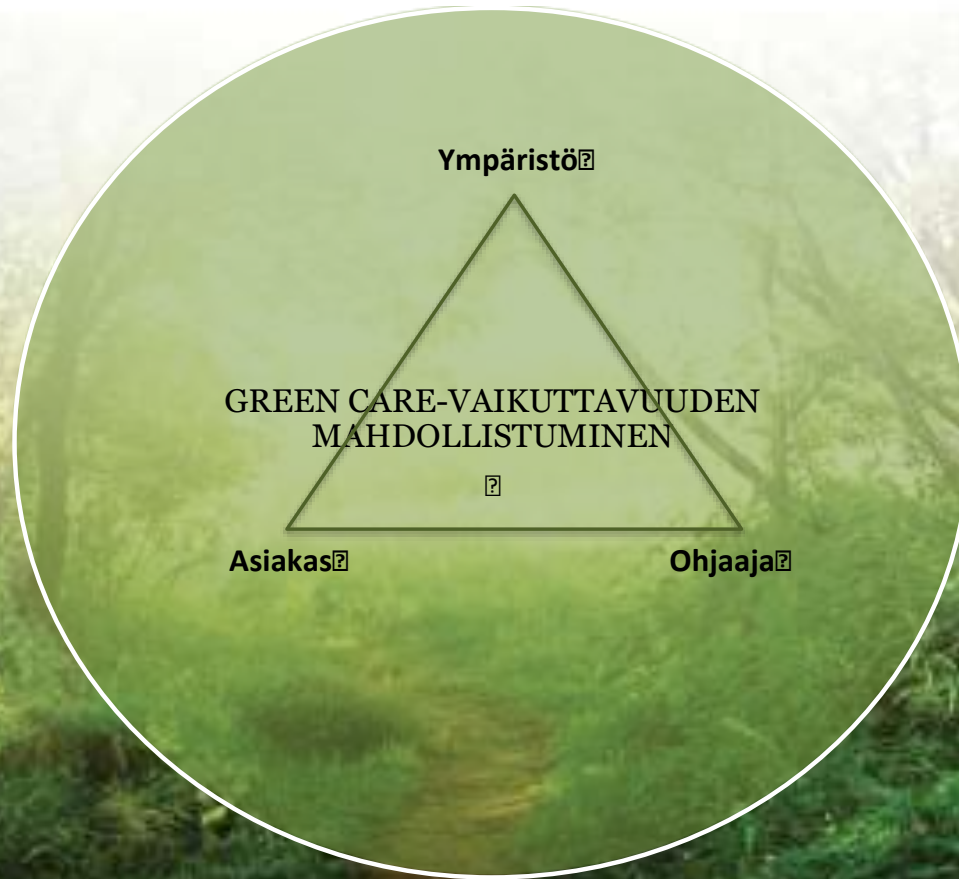
Tavoitteellisuus / Kokemuksellisuus.

Luontokokemusta käytetään toiminnassa tai havainnoinnissa tietoisesti asiakkaan tavoitteiden saavuttamiseen: esimerkiksi aktivoimiseen tai kuntoutumiseen. Osallistujan oman kokemuksen reflektointi on myös tärkeää, sillä se palvelee muun muassa vaikutusten tiedostamista.

Tavoitteellisuus / Osallisuus. Osallisuuden tunteen syntymistä mieleisen paikan, luonnon, eläinten, mielekkään tekemisen tai yhteisön kanssa tavoitellaan tietoisesti. Ohjauksen tavoitteena on mahdollistaa osallisuuden tunne tukemalla asiakasta koko prosessin ajan, alkaen asiakkaan kyvystä asettaa tavoitteita aina reflektointiin ja tavoitteiden saavuttamisen arviointiin asti.

Tilannekohtaisella toteutuksella on suuri merkitys tutkimustulosten kannalta, sillä vaikutukset syntyvät monen osatekijän kautta

"kysymyksessä kolmen jatkuvasti muuttuvan osajärjestelmän, asiakkaan, kuntoutuksen ohjaajan ja kuntoutusympäristön kohtaaminen" (Yliviikari et al. 2012)

Vihreä hyvinvointi Oy

Ohjauksen ja ohjaajan rooli korostuu

- Asiakaslähtöisyys
- Ymmärrys hyvinvointivaikutuksista
- Suunnitelma ja tavoitteet
- Reflektointi
- Pitkäjänteisyys (Hoiva)
- ohjaus omaehtoisten hyvinvointivaikutusten jatkamiseen (Voima)

Vaikuttavuustavoitteiden tyypittelyä

LuontoHoivalle tyypillinen piirre	LuontoVoimalle tyypillinen piirre
Palvelun luonne	
erityisen asiakasryhmän palvelu pitkäjänteinen, toistuva, säännöllisesti asiakkaalle tarjottava palvelu sote-palvelu julkinen palvelunjärjestämisvastuu omavalvontasuunnitelma ostaja ja käyttäjä tyypillisesti eri tahoja	kaikille saatavilla oleva palvelu satunnainen, yksittäinen palvelu kasvatus-, virkistys-, työhyvinvointipalvelu tms. ei julkista järjestämisvastuuta ei velvoitetta omavalvontasuunnitelmaan ostaja ja käyttäjä tyypillisesti sama, poikkeuksin (kuten kasvatus-, työnantajan ostama palvelu)
Tavoitteiden luonne	
korjaavat, kuntouttavat, ylläpitävät tavoitteet yksilölliset, ennalta tiedetyt tavoitteet tavoitteet sisältyvät kuntoutus- tai hoivasuunnitelmaan asiakastavoitteiden saavuttamisen säännöllinen arviointi ja kirjaaminen	ennalta ehkäisevät, virkistävät, voimaannuttavat, sosiaalisen tuen tavoitteet mahdollistaa myös ryhmäkohtaiset tavoitteet asiakasryhmällä ei ole kuntoutus- tai hoitosuunnitelmaa tavoitteiden saavuttamisen kevyempi seuranta
Asiakkaiden erityisen tuen tarve	
erityisten tuen tarve tyypillistä vahva psyykkisen ja/tai sosiaalisen tuen tarve	ei yleensä erityisen tuen tarvetta voi olla fyysisten apuvälineiden/esteettömyyden tarve, mutta ei vahvaa psyykkisen tuen tarvetta
Ohjauksen luonne	
yksilöllinen ohjaus	myös ryhmäohjaus mahdollinen
Ohjaajan ammatillisuusvaatimukset	
ohjaajalla sote-koulutus tai vastaava ohjaajalla syvä erityisen asiakkaan ohjausosaaminen	ohjaajalla muu ammatillisuus ohjaajalla ei välttämättä ammatillista pätevyyttä sosiaalipalvelujen asiakkaiden ohjaamiseen
Yhteistoiminta palvelun tarjoamisessa	
laatumerkin hakija on hoitovastuullinen	laatumerkin hakija ei ole palvelussa hoitovastuullinen

Ongelma ja vaikuttavuustavoite

Ongelma

- Mikä on se ongelma, jota palveluidesi ja / tai yhteistyöverkostosi avulla ratkot?
- Kiinnitä huomiota ongelman rajaukseen ja yksityiskohtaiseen kuvaukseen. Jos haluat lähestyä vaikuttavuutta ratkaisukeskeisesti, voit kuvata ongelman asemesta myös ilmiötä, jonka haluat saada aikaan.

Vaikuttavuustavoite

- Johda ongelmasta vaikuttavuustavoite.
- Vaikuttavuustavoite on mitattava muutos (joko yksilöiden elämässä tai palvelujärjestelmän tasolla), jonka voit palveluillasi saavuttaa.

Suomessa hyödynnetään sen ainutlaatuisia luonnonvaroja sekä Green Care- erityisosaamista, joilla kyetään tuottamaan vaikuttavampia sote-palvelusisältöjä erityisryhmien kuntoutustarpeisiin

Kuntoutuspalveluista päättävät tahot hyödyntävät uusia tutkimustuloksia kuntoutus- ja sote-palveluiden kehittämisessä sekä niiden tuottamisessa

Systemaattisilla Green Care-tutkimuspiloteilla on tuotettu uutta tietoa sen soveltavuusmahdollisuuksista sekä kuntoutusvaikutuksista

Suomessa on aloitettu vaikuttavuustiedon kerääminen luontolähtöisten Green Care-tutkimuspilottien sarjoilla

Suomessa ei ole osattu vielä hyödyntää ja yhdistää sen ainutlaatuisia luonnonvaroja sekä erityisosaamista, joilla kyettäisiin tuottamaan vaikuttavampia sote-alan palveluja aivohalvaantuneiden sekä vastaavien asiakasryhmien kuntoutuksen erityistarpeisiin

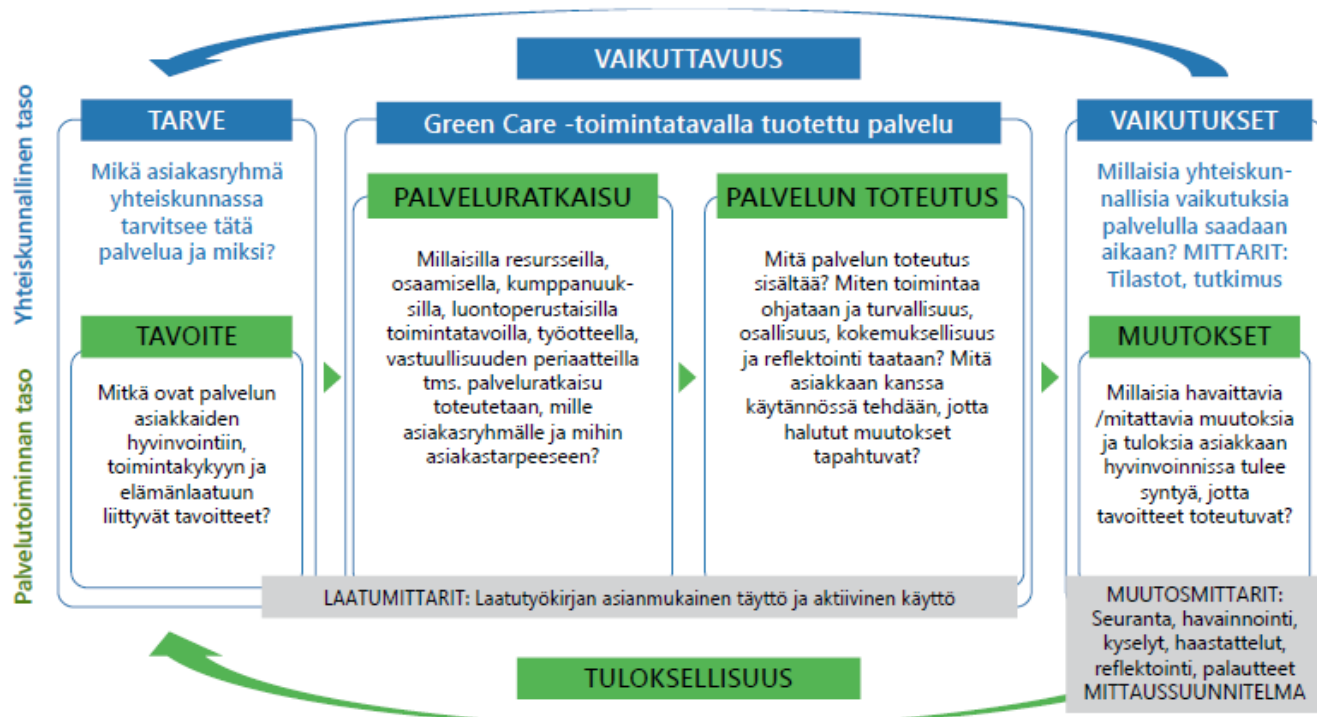
Uusille luontolähtöisille Green Care-palvelutoiminnalle ei ole vielä tuotettu systemaattisia kokeiluja, joista voisi jäsentää toiminnalle malleja sekä tuottaa tutkimuksellista tietoa Green Care-palvelujen kustannus- ja hyvinvointivaikutuksista kuntoutuspalveluista päättävälle taholle

Asenteellisuus ja aiemmat käsitykset Sote-palvelujen tuottamisesta estävät uusien asiakaslähtöisempien ja vaikuttavampien palvelujen kehittämistä

Rajalliset resurssit ja AVH-sairastuneiden kasvava määrä Suomessa tarvitsee yhä vaikuttavampia palvelusisältöjä

Sote-alan toimijoilla on paljon hiljaista tietoa luontolähtöisten Green Care-toiminnan asiakastarpeista ja hyödyistä, mutta näiden toimijoiden kesken ei ole järjestäytynyttä yhteistyö- ja toimintamallia palvelujen eteenpäin viemiseen ja kehittämiseen

GREEN CARE PALVELUN VAIKUTTAVUUSKETJU JA VAIKUTUKSET

Kuvio: Elina Vehmasto & Maija Lipponen, Luke 2021

- selkeyttää palveluratkaisun ja toteutuksen suunnittelua sekä palveluntuottajalle itselleen, että erityisesti (julkisille) palvelun ostajille.
- tiivis kuvaus
  - minkälaiseen ongelmaan palvelu vastaa
  - minkälaisia muutoksia sillä tavoitellaan
  - minkälaisin ratkaisuin, resurssein sekä teoin tuohon tavoitteeseen pyritään.
- (Tykkyläinen ym. 2020)

Palvelun vaikuttavuuden
ja laadun arviointi

Huomioitavaa Green Care-palvelun tuloksellisuuden mittaamisesta ja mittariston valinnasta

GC-palvelulla tavoitellun muutoksen tulee olla **SMART**:

- **S**aavutettavissa
- **M**itattavissa
- **A**ikaan sidoksissa
- **R**ajattavissa
- **T**arpeesta johdettavissa

→suhteutettu käytettävissä oleviin resursseihin

→suhteutettu mittaamistapojen ja mittariston valintaan

Palvelun laatumittaristo

- Muutoksien mittaus lyhyellä/pitkällä aikavälillä
- Määrällisten numerotietoa keräävien mittareiden lisäksi kannattaa hyödyntää myös laadullisia ja subjektiivisia mittareita
- →kokemusta voidaan mitata usein vain laadullisesti
- Pyritään hyödyntämään validoituja mittareita (vertailutiedon mahdollisuus)

Tiedonkeruu ja mittaussuunnitelma

Taulukko 2. Esimerkki kuvitteellisen Green Care -palvelun tiedonkeruu ja mittaussuunnitelmas-
ta. Kuvio muokattu Saila Tykkyläisen, Vaikuttava Yritys Oy:n, koulutusmateriaalien pohjalta.

Asiakasryhmä	Tavoite / Muutos	Seurattava asia	Miten ja millaisilla keinoin (reflektointi, palaute, muut mittarit ja seurantatavat) tavoitteen saavuttamista seurataan
Luontovoiman asiakasryhmä	Aktivoituminen, virkistymien (esim. työhyvinvointipäivässä)	Asiakkaan vireys-tila ja aktiivisuus (välittömästi havaittava, esim. hyvätuulusuus ja energisyys; jälkeensä: kehonkieli, tunnetilat, osallistumisen lisääntyminen	Reflektointi yhdessä asiakkaan kanssa koko palvelun ajan – vähintään alussa ja lopussa Kysytään tavoitteen saavuttamisesta palautetta palvelun tai palvelujakson jälkeen asiakkaalta ja/ tai palvelun tilaajalta suullisesti ja/ tai palautelomakkeella Palvelunohjaaja reflektoi ja kirjaa muistiin ohjaustilan-teen sujuvuuden ja muut havainnot palvelun aikana
Luontohoivan asiakasryhmä	Yhteistyötaitojen kehittyminen (esim. autistisella nuorella)	Empatiakyvyn lisääntyminen (välittömästi havaittava, esim. kyky ymmärtää omasta toiminnasta aiheutuvia eläimen reaktioita)	Reflektointi yhdessä asiakkaan kanssa koko palvelun ajan Kysytään tavoitteen saavuttamisesta palautetta palvelujakson jälkeen suullisesti ja/ tai palautelomakkeella nuorelta ja mahdollisesti hänen läheisiltään, sidosryhmiltään ja/ tai palvelun tilaajalta /lähettävältä taholta Palvelunohjaaja havainnoi jatkuvasti asiakasta ja tämän reaktioita, reflektoi myös omaa toimintaansa ja kirjaa muistiin ohjaustilanteen sujuvuuden ja muut havaintonsa palvelusta ja palvelujaksosta ja mahdolliset mittaustulokset

Mittaussuunnitelmasta tulisi käydä ilmi:

- Mitä mitataan
- Keneltä tieto kerätään
- Millä tavalla tieto kerätään
- Kuinka usein tieto kerätään
- Hyvä mittaussuunnitelma kertoo myös roolitukset ja vastuut:
  - Kuka kerää
  - Kuka analysoi
  - Kuinka usein tehdään yhteenveto
  - Miten viestitään tuloksista ja miten...

TIETEELLISEN STRATEGIAN MUODOSTAMINEN

Kokeelliseen näyttöönperustuvan tiedonkeruun (Evidence based assessment) sijasta suuntautua myös laaja-alaisempaan, ymmärrystä luovaan systeemitason tarkasteluun
→ Knowledge-based assessment

- * ottaa huomioon erilaiset näkökulmat ja liittää ne yhdeksi kokonaisuudeksi
- * olennaisiksi kysymyksiksi tulee nostaa keskeisten vaikuttavuuselementtien tunnistaminen sekä niiden kuvaaminen

Rakenteisen tiedonkeruun merkitys kasvaa !

→ minkälaisia hyvinvointivaikutuksia Green Care-toiminta voi tuottaa ja minkälaisissa olosuhteissa nämä vaikutukset konkretisoituvat ?

ICF- rakenteellisen ja rakenteisen tiedonkeruun viitekehyksenä

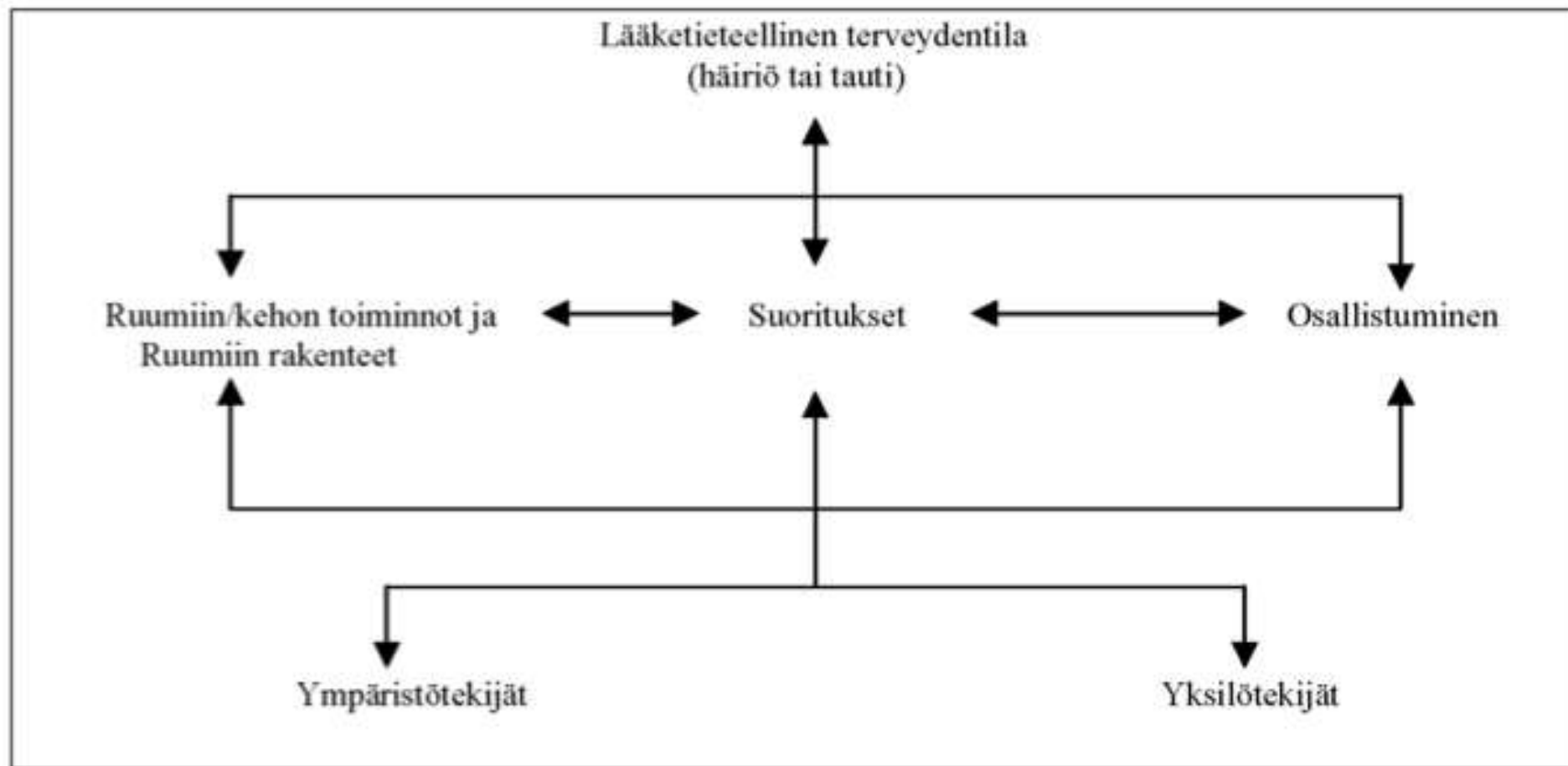
”WHO:n toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden kansainvälisen luokituksen (ICF) käytön lisääminen on koettu tärkeäksi. Tarkka ja monipuolinen toimintakyvyn kuvaaminen, johon ICF ohjaa, auttaa kuntoutuksen sisällön suunnittelua ja kohdentamista. ICF ohjaa laajentamaan kuntoutuksellisia toimenpiteitä yksilöön keskittyvässä terapiassa myös fyysiseen ja sosiaaliseen ympäristöön.”

(Fysioterapia-lehti 2015/3)

- ICF ei ole itsessään toimintakyvyn mittari, vaan viitekehys jonka avulla voidaan jäsentää ja huomioida hyvinvointiin ja toimintakykyyn vaikuttavia dynaamisia vuorovaikutussuhteita
- **Sen avulla voidaan yhdistää laadullisia ja määrällisiä tiedonkeruumenetelmiä**
- ICF tarjoaa yhtenäisen, kansainvälisesti sovitun kielen ja viitekehyksen kuva *toiminnallista terveydentilaa ja terveyteen liittyvää toiminnallista tilaa*

Kuva 1. ICF-luokituksen osa-alueiden vuorovaikutussuhteet

ICF-luokituksen avulla voidaan ilmaista, mitä toimintakyvyn eri osa-alueita ja niiden sisältämiä yksittäisiä kuvauskohteita voidaan kuvata sanallisesti tai mitata erilaisilla toimintakyvyn arviointimenetelmillä- ja mittareilla.

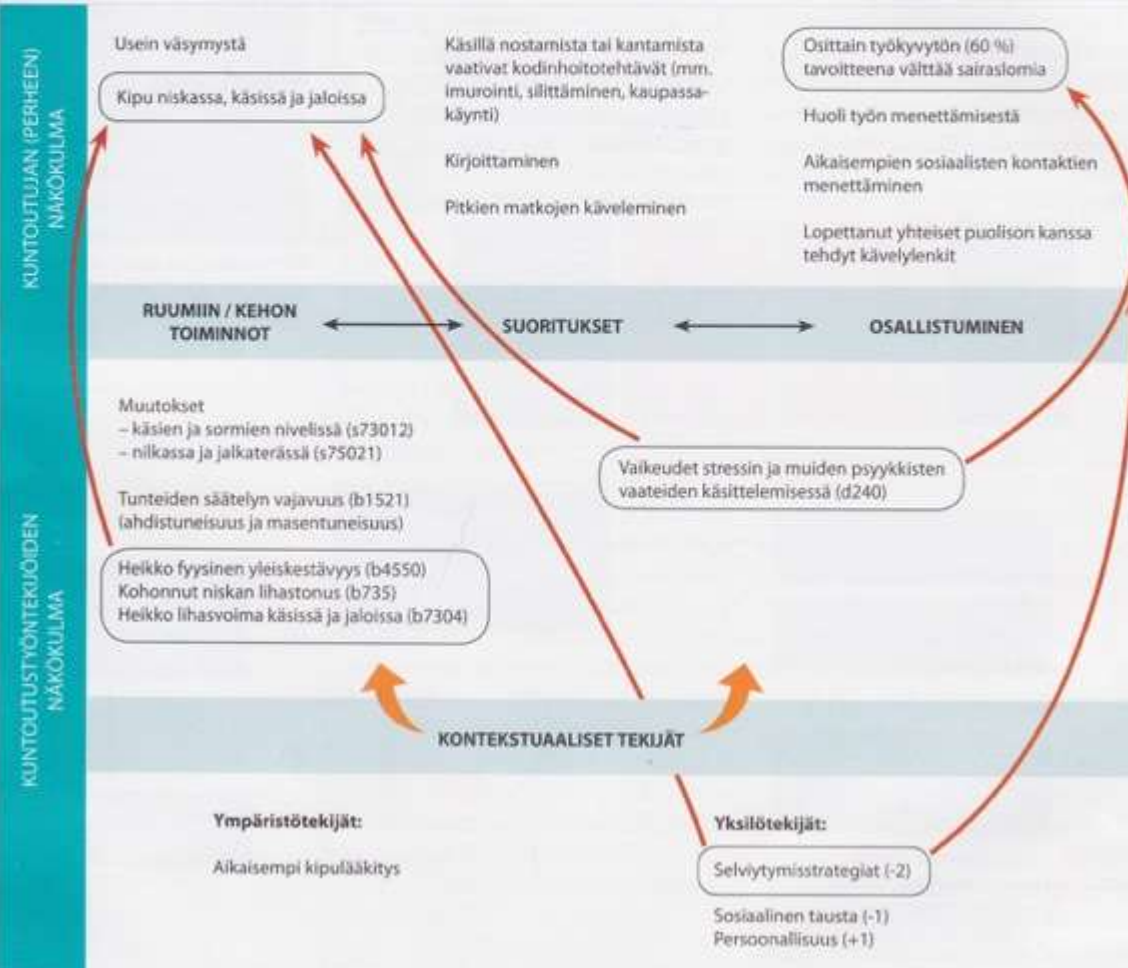
Kuntoutujan nimi: _____
Kuntoutuksen päätavoite: _____
_____

Pvm / paikka: _____

HÄIRIÖ TAI TAUTI

Osallistujat:

Reaktiivinen artriitti
Krooninen kipusyndrooma

<http://www.thl.fi/toimia/tietokanta/mittari/tulokset/>

(Toimia-tietokanta) →

<https://www.thl.fi/fi/web/toimintakyky>

(THL:n tietopankkisivu, ajankohtaisasiaa mm. toimintakyvyn arvioinnista, ICF:stä jne.)

Etusivu

Ajankohtaista
Toiminta
Organisaatio
Käsitteet
Uutiskirjeet
Yhteystiedot
Palaute

Yhteistyössä:

In English

Toimintakyvyn mittaamisen ja arvioinnin kansallinen asiantuntijaverkosto

Toimintakyvyn mittaamisen ja arvioinnin kansallisen asiantuntijaverkoston TOIMIA:n tavoitteena on yhtenäistää ja kehittää toimintakyvyn mittaamisen ja arvioinnin käytäntöjä Suomessa sekä yhtenäistää toimintakyvyn käsitteitä.

TOIMIA-tietokannassa julkaistaan asiantuntijaryhmien laatimia mittariarvioita, soveltuvuusarvioita sekä suosituksia toimintakyvyn mittaamisesta eri käyttötilanteissa.

Siirry TOIMIA-tietokantaan tästä >>

AJANKOHTAISTA:

Miten arvioin toimintakyvyn mittareita? -koulutus järjestetään 19.3.2015 ja 24.4.2015 Arcadassa. Viimeinen ilmoittautumispäivä koulutukseen on 10.3.2015. Katso lisää Ajankohtaista osiosta.

FCG järjestää "Sähköinen dokumentointi erityistyöntekijöiden palveluissa" -koulutuksen 26.3.2015 Original Sokos Hotel Presidentissä, Helsingissä. Ilmoittautuminen koulutukseen 11.3.2015 mennessä. Katso lisää Ajankohtaista osiosta.

ICF-Research Branchin –koulutusten mukaista ICF-koulutusta tarjolla Porissa 29.–30.1.2015, Oulussa 24.–25.3.2015 ja 21.–22.4.2015 sekä Lahdessa 16.–23.4.2015. Katso lisää Ajankohtaista osiosta.

Kuntaliitto, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos/TOIMIA ja KASTE järjestivät pe 12.12.2014 Kuntatalolla Helsingissä "Vaikuttavuuden arviointi ja toimintakyvyn mittaaminen sosiaalipalveluissa" -seminaarin.

Seminaarissa pidettyjen esitysten videotallenteet >>

PSYKKINEN TOIMINTAKYKY

muodostuu ihmisen sisäistä voimavaroista, kuten minäkasityksestä ja itseluottamuksesta. Psykkisen toimintakyvyn turvin ihminen selviytyy arjen haasteista ja kriiseistä. Psykkiseen toimintakykyyn kuuluvat esimerkiksi kyky tuntee ja ajatella sekä asenteet, arvostukset, tarpeet ja odotukset. Psykinen toimintakyky kuvaa ihmisen henkistä hyvinvointia, motivoitumista ja mielialaa. (Heimonen 2007.)

SOSIAALINEN TOIMINTAKYKY

sisältää ihmisen ja ympäristön välisen vuorovaikutuksen ja osallistumisen sekä yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä toimimisen (Heikkinen 1987). Muistisaira ihminen muuttunut käyttäytyminen vuorovaikutustilanteissa ja mahdollisesti poikkeava käsitys vallitsevista olosuhteista voi vähentää hänen saamaansa sosiaalista arvostusta (Tape ym. 2009). Toisten ihmisten hyväksyvä suhtautuminen tukee muistisaira sosiaalista toimintakykyä. Sosiaalisten suhteiden kautta syntyvät ihmisen minäkasitys, itsensä arvostaminen ja hyväksyminen sekä itseluottamus. Sosiaalinen toimintakyky liittyykin oleellisesti psykkiseen toimintakykyyn. Sosiaalista toimintakykyä arvioitaessa otetaan huomioon muun muassa ihmisen sosiaalinen verkosto, yksinäisyys, osallistuminen sekä sosiaaliset taidot (Tikkainen & Heikkinen 2010).

FYYSINEN JA SOSIOKULTTUURINEN YMPÄRISTÖ

vaikuttavat aina kaikkeen ihmisen toimintaan. Ympäristö voi sekä mahdollistaa että rajoittaa. (Kielhofner 2008.) Outo ympäristö ja oudot ihmiset sekä lähipiiriin vahkeksyvä asenne heikentävät yleensä merkittävästi muistisaira suoriutumista. Esimerkiksi arviointitilanteissa muistisaira suoriutumista auttavat toimivat välineet, rauhallinen tila ja kannustava asenne.

Toimintakyky jaotellaan yleensä fyysisen, psykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn osa-alueisiin. Näitä voidaan tarkastella myös erikseen, mutta käytännössä ne ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa. Psykinen ja sosiaalinen toimintakyky tulisi aina suhteuttaa henkilön omaan kokemukseen toimintakyvystään sekä myös olemassa olevaan yhteisöön ja ympäristöön. (Heimonen 2007.)

Arviointiin liittyy aina erilaisia tarkastelukulmia. Esimerkiksi käytännön työntekijän, arvioitavan henkilön tai rahoittajan intressit voivat painottua eri tavalla. Arvioinnille voi olla siis monta syytä. (Laitinen 2000.)

- Vaikka yksittäisille ihmisille tehdyn arvioinnin tarkoituksena olisi esimerkiksi tuottaa tietoa toiminnan järjestäjälle ja rahoittajalle, on ihmisen ihmisyyttä ja yksilöllisyyttä arvostavaa kertoa myös hänelle arvioinnin tulokset. Irrallinen haastattelu tai havainnointi ilman selityksiä voi jättää esim. muistisairaalle ihmiselle epävarman ja jopa hyväksikäytetyn olon.
- Arviointia ei koskaan tulisi tehdä vain arvioinnin takia, vaan sillä tulisi olla konkreettinen hyöty ja merkitys myös arvioitavalle henkilölle itselle.
- On oleellista pohtia, miten arvioinnista saatuja tuloksia hyödynnetään arvioitavan henkilön hyvinvoinnin paranemiseksi

Toteutuksen ja tavoitteiden pääsemisen arviointi (vaikuttavuus)

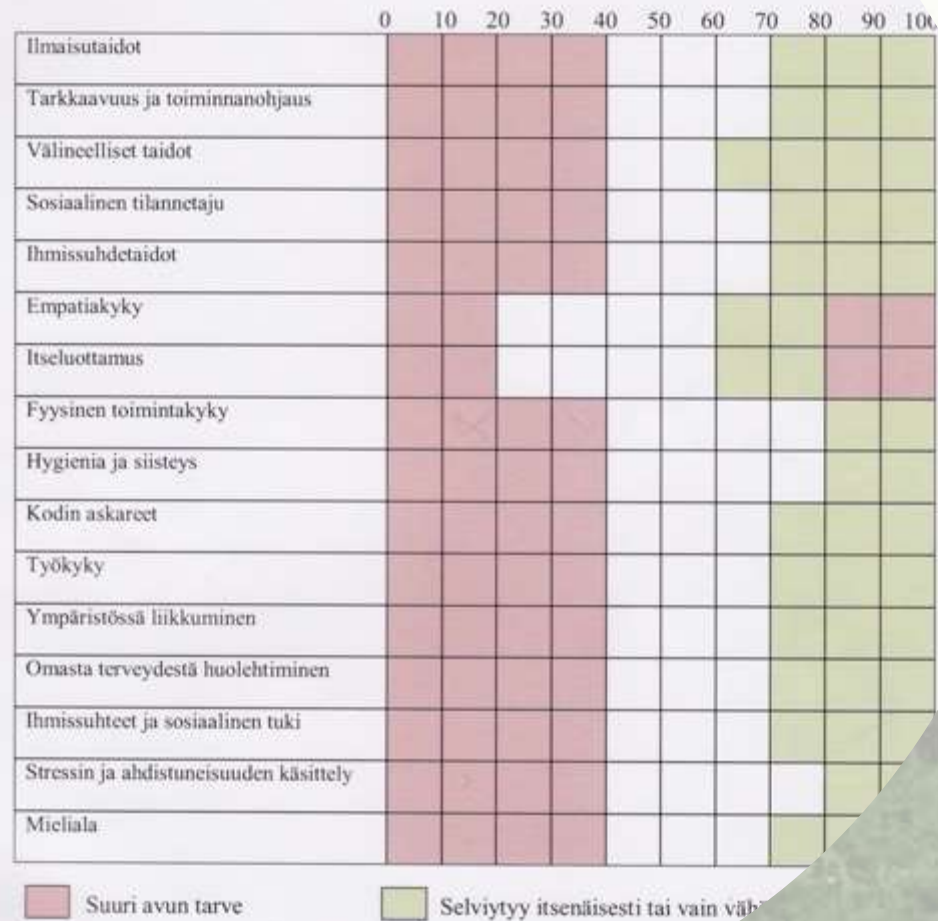

- 1. "Normaalien" ja standardoitujen mittareiden hyödyntäminen (toimintakykymittarit)
- 2. Kuvailevien arvioiden hyödyntäminen
  - Rakenteellinen kirjaus
  - Asiakashaastattelut / Palautekyselyt
  - Valokuvien ja videoiden hyödyntäminen
- 3. Sovellettujen mittareiden käyttäminen (esim. GAS)

Psykososiaalinen selviytyminen ja terveys: yhteenveto

Nimi: _____ Pvm. _____

havaintoja:

TOIMI- menetelmä
psykososiaalisen
toimintakyvyn kuvaamiseen
(Kehitysvammaliitto 2011)

Nimi: _____

Päivämäärä: _____ aika: _____

Arvioija: _____

Paikka: _____

Havainnoitava toiminta: _____ kesto: _____

	E	A	N	Y	X
1. Toiminnan aloittaminen/oma-aloitteisuus					
2. Itseluottamus/rohkeus					
3. Valintojen tekeminen					
4. Kiinnostuksen ilmaiseminen (eleet, kehon kieli)					
5. Toimintaan keskittyminen					
6. Ongelmien ratkaiseminen ja virheiden korjaaminen					
7. Tunteiden ilmaiseminen					
8. Hyvän mielen/ilon ilmaiseminen					
9. Toisten ihmisten huomioiminen					
10. Katsekontaktin ottaminen					
11. Keskusteluun osallistuminen (ei välttämättä verbaalinen)					

Huomioitavaa:

_____

_____

_____

_____

_____

- E** Ei suoriutu/ilmaise lainkaan
- A** Suoriutuu/ilmaisee avustettuna, lievää vaikeutta
- N** Suoriutuu/ilmaisee täysin omatoimisesti, normaalilla tasolla
- Y** Ilmaisee liikaa kyseistä asiaa, ”ylisuoriutuu”
- X** Ei pystytty arvioimaan. Toiminnan tekeminen ei vaadi kyseistä asiaa.

Muistisairaahan ihmisen koettu elämänlaatu sekä psyykkinen ja sosiaalinen toimintakyky (MIKE)

Toteutuksen suunnittelu ja tavoitteiden asettaminen

- Alkuhaastattelun, mittareiden ja kuvausmenetelmien hyödyntäminen yhdessä gc-suunnittelulomakkeen kanssa
- Sisältö (y / r)
- intensiteetti ja kesto
- Lyhyen ja pitkänajan tavoitteet
- väliarvioinnit

ASIAKASKOHTAINEN GREEN CARE- TOIMINNAN ARVIOINTILOMAKE:

ASIAKKAAN KUNTOUTUKSELLEISET TARPEET:

- Fyysinen: mm. hienomotoriikka, karkeamotoriikka
- Psyykinen: mm. miellala, muisti, rauhoittuminen
- Sosiaalinen: mm. ryhmässä toimiminen, kommunikoinnin lisääminen, sosiaalistaminen
- Virkistys: mm. retkeily, pirstäminen, vaihtelu arkeen
- Muu, mikä? _____

GREEN CARE TOIMINNAN TAVOITTEET (mihin asiakkaan tarpeisiin toiminta kohdennetaan):

GREEN CARE – TOIMINTASUUNNITELMA:

GREEN CARE- TOIMINNAN ARVIOINTI (Miten asiakas hyötyi Green Care- toiminnasta?):

JATKOSUUNNITELMAT:

LuontoVoima-Case:

Metsäeskari, jossa
hyödynnetään
luontoperustaisia sisältöjä
päivittäisessä kasvatustyössä

Taulukko 2. Tavoiteasetanta metsäesikoululaisen tasolla

Miksi? Vaikutustavoitteet	Huoli lasten arkiliikunnan olemattomuudesta → Lasten fyysisen kunto paranee	Lasten asenne ulkoiluun säällä kuin säällä kehittyy sekä suunnistus- ja hahmotustaidot paranevat	Osoitus, että lapset oppivat nimiä kasveille, sienille jne. ja pystyvät hämmästyttämään tietoilla myös vanhempiaan → Lasten luonnon tuntemus ja havainnointikyky paranevat	Ryhmähenki ja toisesta huolehtiminen kehittyvät	Kielellinen kehitys ja mielikuvitus paranevat sekä sanavarasto monipuolistuu	Itsenäinen päätöksenteko, oma-aloitteisuus ja päättelykyky paranevat
Mitä? Tulostavoitteet	Toimintamalli, jossa liikutaan paljon ja toteutetaan paljon tilaa vaativia leikkejä	Toimintamalli esikoulun pitämiseen metsäluonnossa säällä kuin säällä	Koulutussisältö, jossa luonnon anti otetaan huomioon ja jossa luonnon tuntemus, kestävän kehityksen ymmärrys ja ympäristöherkkyys kehittyvät	Toimintamalli ryhmässä toimimiseen, jossa "heikoin lenkki" määrää tahdin	Koulutussisältö, jossa seikkailulle ja lasten mielikuvitukselle annetaan tilaa	Toimintamalli, jossa itsenäinen päätöksenteko ja päättelykyky haastetaan
Miten? Toimenpidetavoitteet	Paikasta toiseen liikutaan jalan ja paljon tilaa vaativia leikkejä toteutetaan luonnossa	Ulkona luonnossa ollaan säällä kuin säällä vaihtelevassa maastossa	Luonnon anti huomioidaan jokapäiväisessä toiminnassa. Luonnon tuntemus opettajille ja sitä kautta lapsille	Ryhmähenkeä ja toisesta huolehtimista korostetaan arjessa	Metsäesikoulussa ei ole leikkivälineitä lapsille. Yhteistä merkityksenantoa korostetaan (keppi voi olla aita, maja, este, luuta jne.)	Päättelykyky ja sekä itsestä että tavaroista huolehtimisen haastetaan useita kertoja päivässä

LuontoVoima-Case:

Metsäeskari, jossa
hyödynnetään
luontoperustaisia sisältöjä
päivittäisessä kasvatustyössä

Taulukko 4. Tavoiteltuja ja todettuja hyvinvointivaikutuksia

Tavoitellut vaikutukset Esikoululaisen tasolla	Fyysisen kunnon pa- raneminen	Luonnon tuntemuk- sen para- neminen ja havainnoi- tikyvyn ke- hittyminen	Ympäristön hahmotus- taitojen ke- hittyminen Luonnossa liikkumisen taidon pa- raneminen	Ryhmähen- gen ja toi- sesta huo- lehtimisen kehittyminen	Kielellinen kehityksen ja mieliku- vituksen paranemi- nen sekä sa- navaraston monipuolis- tuminen	Itsenäisen päättöksen- teen, oma- aloittei- suuden ja päättelyky- vyn parane- minen
Todetut vaikutukset Haastatteluissa esille tulleita asioita	Fyysinen kunto ja jaksaminen ovat selväs- ti parantuneet (päiväkodin johtaja) Pitkiä siirtymä- matkoja ei enää huomioida (vastuuopet- taja) Arkiliikunnasta on tullut itses- tään selvyys (vanhempi) Kävelemisen jaksaminen on selvästi pa- rantunut (van- hempi)	Lapset häm- mästyttävät myös vanhem- piaan tiedoil- laan (päiväko- din johtaja) Ovat selväs- ti kehittyneet ja Lapset ovat myös ylpeitä oppimastaan (vastuuopet- taja) Ympäristöä ha- vainnoidaan entistä tarkem- min (vanhem- pi) Luonnontietoa ja havainnoi- tia opetetaan myös vanhem- mille (vanhem- pi)	Lapset ovat oppineet liik- kumaan luon- nossa oikealla tavalla ja hah- mottavat eri reittejä (vas- tuuopettaja) Lapset tutus- tuttavat myös vanhempiaan luonnossa oleviin uusiin reitteihin (van- hempi)	Ero sosiaalis- ten suhteiden luomisessa on selvä verrat- tuna tavallisiin esikouluryh- miin (päiväko- din johtaja) Ovat selvästi kehittyneet, koska "ryhmä on yhtä vahva kuin sen hei- koin lenkki" (vastuuopet- taja)	Ovat selväs- ti kehittyneet mm. yhteisten merkitykse- nanto-leikkien avulla. (vas- tuuopettaja)	Lapsen kyky tehdä aloitteita ja sanoa mie- lipiteitään on kehittynyt met- säesikoulussa (vanhempi) Lapsen kyky kokeilla uusia asioita ja omia rajojaan on pa- rantunut (van- hempi) Lapsesta on tullut rohkeam- pi (vanhempi)

TARVE/ KENELLE?

Kuka tai mikä asiakasryhmä tarvitsee tätä palvelua:

TAVOITTEET/ MIKSI?

Miksi asiakas tarvitsee tätä palvelua ja mitkä ovat palvelun asiakastavoitteet

RATKAISU/ MILLAINEN?

Millä välineillä, henkilö-resursseilla, osaamisella, luontoperustaisilla toimintavoilla ja työotteella palveluratkaisu tuotetaan:

TEOT, TOIMENPITEET/ MITÄ palvelu sisältää?

Miten luontoperustaisia harjoitteita käytetään => miksi /mitä vaikutuksia niillä tavoitellaan:

PALAUTE/ Miten palaute kerätään, miten se käsitellään ja miten siihen reagoidaan

VAIKUTTAVUUS/ Millä mittareilla ja miten palvelun vaikuttavuutta ja tavoitteiden toteutumista arvioidaan

Lähde: Green Care-työkirja, GC-laatulautakunta, 2021.

Palvelun vaikuttavuudesta
ja laadusta viestiminen

Keitä ovat sidosryhmäsi?

Huomioi erityisesti ne sidosryhmät, jotka tekevät palveluihisi liittyviä päätöksiä vaikuttavuustiedon perusteella.

Palvelun loppukäyttäjä eli varsinainen palvelun asiakas

Palvelun loppukäyttäjän perhe ja lähipiiri

Alihankkijat, joiden panos palvelun tuottamisessa on keskeinen

Julkiset palvelujen järjestäjät/ ostajat

Kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveyden edistämisestä (Hyvinvointialue) vastuussa olevat tahot, kuten liikunta-, sivistys ja sotetoimet

Yhteistyökumppanit, kuten kunta, terveyskeskus tai sairaanhoitopiiri, jotka esimerkiksi ohjaavat palveluiden piiriin

Media yms.

Palveluidesi sidosryhmäkohtaiset vaikuttavuusmallit

Huomioidaan jokaisen sidosryhmän kohdalta erikseen

- Painopisteet voivat vaihdella:
  - Hyvinvointivaikutukset
  - Palveluiden kustannusvaikuttavuus
  - Palvelujärjestelmässä tapahtuvasta muutoksesta (kehitys) ...
- Erilaiset sidosryhmät kaipaavat myös erilaista vaikuttavuustietoa ja vaikuttavuusviestintää

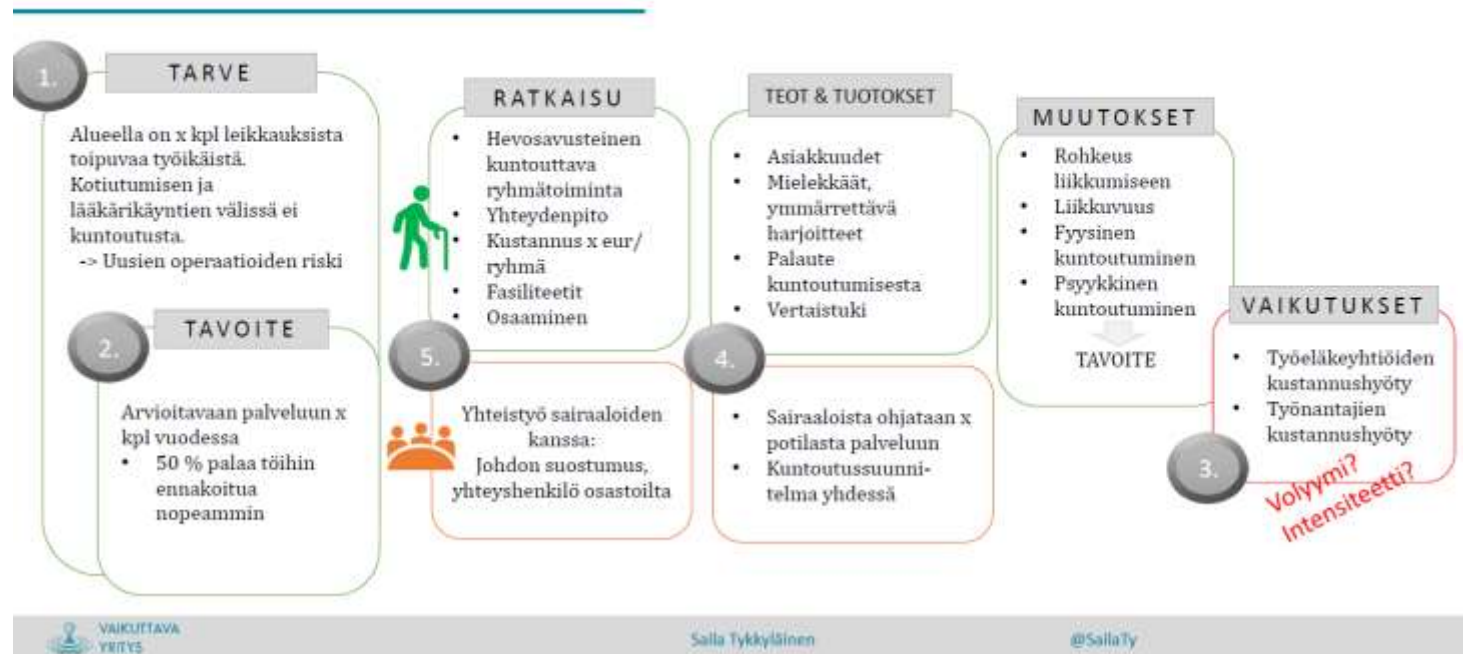
Sidosryhmäkohtaisesti mietittäviä aiheita

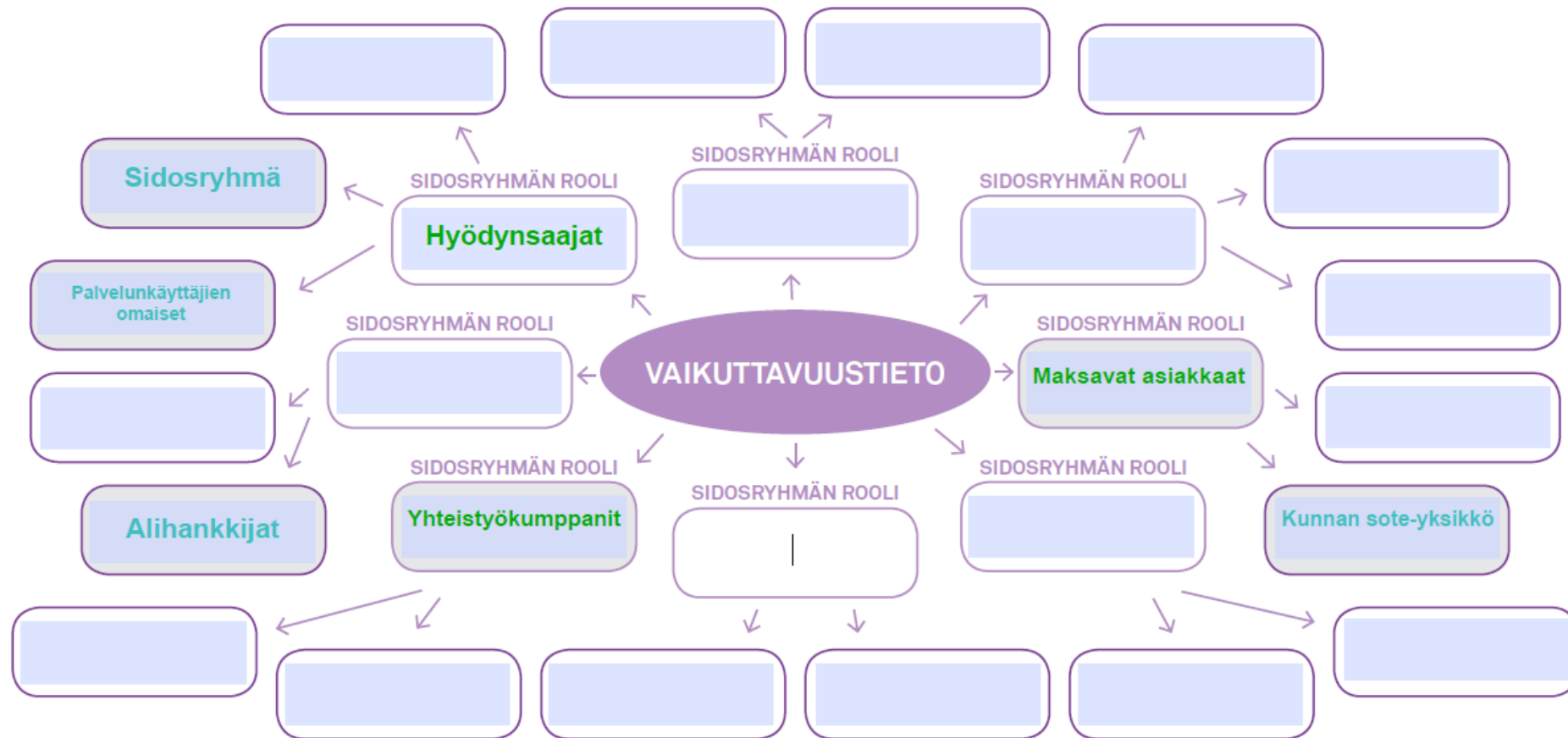
- Miksi sidosryhmä on kiinnostunut palvelusi vaikuttavuudesta?
- Mistä syystä haluat viestiä juuri tälle sidosryhmälle?
- Ketkä ja minkä alojen ammattilaiset edustavat tätä sidosryhmää?
- Miten sidosryhmä käyttää vaikuttavuustietoasi
- Millaisia ja millä tavoin viestitettyä vaikuttavuustietoa sidosryhmä haluaa?
- Milloin ja kuinka usein sidosryhmä tarvitsee vaikuttavuustietoa?
- Missä viestintäkanavissa sidosryhmä tavoitetaan parhaiten?

VAIKUTTAVUUDEN MALLINNUS

- Vaikuttavuuden mallinnusta kannattaa hyödyntää myös palveluiden jatkuvan kehittämisen ja toiminnan strategisen kehittämisen apuvälineenä.
- Vaikuttavuusketjun avulla pystyt hahmottamaan:
  - minkälaiseen ongelmaan palvelusi vastaa
  - minkälaisia muutoksia sillä tavoitellaan
  - minkälaisin ratkaisuin, resurssein sekä teoin tuohon tavoitteeseen pyritään.

Esimerkki vaikuttavuusketjusta: Hevosavusteinen kuntoutus

SIDOSRYHMÄKARTTA

Taulukko 3. Turvallisuuden nelikenttä tulee huomioida Green Care -palvelun toteutuksessa.
(Lähde: Salonen ym. 2021)

	1. Fyysinen ympäristö (luontoympäristö/ eläimet ja rakennettu ympäristö)	2. Sosiaalinen ympäristö (ihmissuhteet: henkilökunta, ohjaaja, ryhmä)
A. Fyysinen turvallisuus	Riskit: esim. eksyminen, tapaturmat → Green Care -palvelussa on tärkeää: Huolehtia fyysisestä turvallisuudesta: esimerkiksi etäällä asumuksista olevissa luontokohteissa tai eläinten kanssa toimiessa edellytetään ennakoivaa turvallisuussuunnittelua (kts. Tukesin sivut).	Riskit: esim. puutteet henkilökunnan mitoituksessa → Green Care -palvelussa on tärkeää: - Huolehtia, että on riittävästi henkilökuntaa, jolla on myös tarvittava GC-koulutus. - Ympäristö mahdollistaa eri vuorovaikutuksen muodot (luontoyhteyden, yksilö- ja ryhmätyöskentelyn ohjaaminen).
B. Psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus	Riskit: esim. luontoon tai ilmastonmuutokseen liittyvät pelot → Green Care -palvelussa on tärkeää: - Asiakkaiden mahdollisten pelkojen huomioiminen, vaikka kyseessä olisivatkin esim. irrationaaliset pelot tai globaali ilmastonmuutos. - Huolehtia psyykkisestä turvallisuudesta silloinkin, kun pyritään laajentamaan totuttuja kokemisen tapoja (ns. mukavuusalueita); ohjaaja ammattitaitonsa pohjalta arvioi voiko lähteä turvallisesti altistamaan pelolle. - Tutkimusten mukaan mm. sosiaalinen tuki (ohjaaja + ryhmä) vähentää ja lievittää pelkoja. - Mahdollisista riskeistä kertominen sekä ohjeet hätätilanteissa toimimisen varalle.	Riskit: esim. turvaton ilmapiiri tai epäluottamusta ohjausta tai ryhmää kohtaan → Green Care -palvelussa on tärkeää: - Ammattitaitoinen ohjaus, joka tarkoittaa mm. seuraavaa: - Sallivan, turvallisen, tasa-arvoisen ja kunnioittavan ilmapiirin luominen sekä turvallisuuden tunteen ylläpitäminen toiminnassa (ohjaajan saatavilla olo) ja jo suunnitteluvaiheessa (esim. erityistarpeet kommunikoinnissa) - Osallisuuden kokemuksen (mm. vaikutusmahdollisuudet) ja itsemääräämisoikeuden mahdollistaminen henkilön yksilölliset tarpeet huomioiden. - Luottamuksellinen yhteydenpito asiakkaan ja hänen tukiverkostonsa kanssa (esim. salassapitovelvollisuus). - Suunnitelma, miten toimitaan, jos turvallisuuden tunne ei toteudu.

Luontoelementeillä saavutettavia TAVOITTEITA kuntoutustyössä

Rauhoittuminen / hiljentyminen

Rentoutuminen

Tasapainottuminen

Keskittyminen

motivoituminen

Sosiaalistuminen

Voimaantuminen

Elpyminen

Ymmärtäminen

Havaitseminen

Ruokahalun edistyminen

Unenlaadun parantuminen...

Esimerkkejä vaikuttavuuden ja laadun viestinnästä

Tilaaaja/viranomaistaho

- Ammattiosaaminen, erityisosaaminen
- Green Care-Työkirja
- Omavalvontasuunnitelma
- Turvallisuussuunnitelma
- Määrälliset ja laadulliset mittaustulokset (standardoidut)
- TKI-yhteistyöraportit
- Selvitykset , raportit, standardit
- Viranomaisviestintä: avoimet ovet, uutisointi/suorat yhteydenotot
- Esitteet, julkaisut
- LinkedIn
- Referenssit
- Kilpailutukset ja Palveluseteli/dynaamiset hankinnat

Asiakas/palvelun loppukäyttäjä

- Asiakaskokemuksista kuuleminen, tarinallisuus
- Ajankohtaisuuksista aktiivinen päivittäminen, nettisivut, some-kanavat
- NPS-luvut
- Blogit, asiakaskirjeet (säännöllisesti)
- Asiakastytyväisyyden reflektoinnit kuvallisesti
- toiminnan kehittäminen osallistavasti; kyselyt ja sisältötoiveet (esim. facebook, Instagram, TikTok...)
- Referenssit
- Turvallisuussuunnitelma
- Paikallismedia ja valtakunnalliset kanavat
- Epassi ja Palveluseteli-palvelut
- Avoimet ovet / ilmaiset kokeilujaksot tai sisällöt

A photograph of a stag with large, dark antlers standing in a field of dry, brown vegetation. The scene is dimly lit, with a warm, golden light from the left creating a misty atmosphere. The stag is facing left, and its body is partially illuminated by the low light. The background is a soft, out-of-focus forest.

KIITOS